

EPAM

EKONOMİ VE POLİTİKA
Araştırmaları Merkezi

İSTİNYE ÜNİVERSİTESİ

Haftalık Dış Politika ve Ekonomi Bülteni

60. Bülten

İSÜ

**İSTİNYE
ÜNİVERSİTESİ
İSTANBUL**

istinye.edu.tr | 0850 283 60 00

 /istinyeuniv.edu /istinyeunivedu /istinyeunivedu

Suriye’de Son Gelişmeler ve Mısır

Doç. Dr. Fahri Erenel-EPAM Müdürü

Bir süredir Libya, Doğu Akdeniz ve Kafkasya bölgesinde ki gelişmelere yoğunlaşmışken Suriye’de de dikkat çekici gelişmeler olduğu izlenmektedir.

Özellikle son üç gündür Suriye ’de iki önemli gelişme yaşanmıştır. İlki Rusya’nın İdlip’ te gerçekleştirdiği hava saldırısı ile en az 4 sivilin yaşamını yitirmesi, diğeri ise bir ABD petrol şirketinin Suriye Kuzeydoğusu ’nda petrol çıkarmak, işlemek ve ticaretini yapmak üzere PKK/YPG terör örgütü ile sözleşme imzalaması.

Bunun dışında, Suriye Rejim güçlerinin HTş liderliğinde ki cihatçı gruplara yönelik saldırıları, İsrail’in İranlı Milislere yönelik Suriye güneyinde ki ve yine İsrail’in Lübnan’da Hizbullah’a yönelik saldırıları, bu bölgelerden sorumlu Kuzey Komutanlığını takviye kararı alması, zaman zaman Suriye kuzeyinde özellikle sınırımıza yakın bölgelerde (İdlip, Azez ve Tel Abyad) sivillere yönelik terör saldırılarında artış dikkat çekicidir.

Rusya’nın düzenlediği saldırı ateşkes’in açık ihlali olarak görülmelidir. Bir yandan M4 karayolunda Türk-Rus Birliklerinden oluşan devriye faaliyetleri devam ederken, diğer taraftan İdlip Gerginliği Azaltma Bölgesine yönelik daha önceden gerçekleştirilen hava saldırılarının yeniden başlaması, aynı zamanda hava saldırıları ile koordineli olarak Suriye Rejim güçlerinin HTş ve diğer cihatçı gruplara yönelik artan saldırıları İdlip bölgesini tamamen ele geçirme ve bu kapsamda Türkiye’yi çatışmaya zorlamak üzere kurgulanmış bir senaryo olma ihtimalinin son derece kuvvetli olduğunu düşündürmektedir.

Anadolu Ajansı'nın 30.07.2020 tarihli haberinde; Mısır'ın İran Devrim Muhafızları ile koordineli bir şekilde Suriye'nin İdlip bölgesine asker gönderdiği, yaklaşık 150 Mısır askerinin Hama Askeri Havalimanına indiği ve daha sonra İdlip'in güneybatısında iki ayrı noktada konuşlandığı, gelen askerlerin rejim saflarında savaşacağı bilgisi yer almıştır. Mısır Parlamentosu Savunma ve Ulusal Güvenlik Komitesi Başkanı Kemal Amir, Suriye’ye asker göndermenin söz konusu olmadığını belirterek haberi yalanlamış, Suriye İnsan Hakları Gözlemevi de yerel kaynakların haberi doğrulamadığını bildirmiştir.

150 kişilik bir askeri gücün sahada güç dengesi üzerine önemli bir etkisi olmasa da veya askeri gücün gelişine yönelik haber gerçek dışı olsa da Libya üzerinden bir hesaplaşmanın devam etmekte olduğu aşıkardır. Bu haber bir algı yönetimi olarak ta düşünülebilir. “Türkiye askeri güçleri ile Mısır sınırına yakın ve Mısır için tehdit teşkil eden unsurları destekleyorsa, Mısır’da Türkiye sınırına yakın ve Türkiye için tehdit eden unsurları destekleyebilir.” Haberi Arap Birliği’nin bir mesajı olarak ta yorumlama mümkündür. Son günlerde Birleşik Arap Emirlikleri başta olmak üzere Türkiye’nin Libya’da bulunmasını Arapların içişlerine karışmak olarak dile getiren Arap Birliğinin bu söylemi Bahreyn’in açıklamaları ile devam etmiştir.

Mısır, Birleşik Arap Emirlikleri ve Suudi Arabistan’ın, bölgede Türkiye’nin işini zorlaştırma, oyalama ve sınırlama girişimleri uzun süredir devam etmektedir. Mısır’ın Suriye’yi tekrar Arap Birliğine döndürme çabaları giderek artmış görünmektedir. Bunun yanı sıra, geçmişte kısa süreli de olsa ortak bir devlet kuran Mısır ve Suriye, Türkiye karşıtlığı üzerinden şartları zorlayarak yine benzer bir işbirliğine gidebilirler.

Mısır, Türkiye’ye karşı Kürt kozunu diğer birçok ülke gibi elinde tutmaya çalışmaktadır. Suriye Demokratik Güçleri (SDG)’nin Kahire’de ofis açmasına izin veren Mısır, hem muhalifler ve hem de rejim ile kürtler arasında ilişkileri geliştirme çabalarını sürdürmektedir. Barış Pınarı ve Pençe harekatına tepki veren Mısır, SDG heyetlerinin Kahire’ye yaptıkları ziyaret kapsamında görüşmelerde bulunmuştur.

Mısır, Türkiye'nin Pençe harekatı'na gösterdiği tepki ile Irak'ı da Türkiye karşıtı cepheye çekmeye çalışmaktadır. Mısır, benzeri girişimleri Tunus ve Cezayir üzerinde de sürdürmektedir.

Diğer bir konu, PKK/PYD ile ABD şirketi arasında yapılan petrol sözleşmesi. Bu sözleşme ABD'nin terör örgütünü devletleştirme çabalarının önemli bir adımı olarak öngörülebilir. ABD'nin Suriye rejimine uyguladığı Sezar yasasından terör örgütünün muaf tutulması da ayrıca önemli bir gelişme. Bu durum, Suriye Rejimini daha da güç duruma sokabilir. Petrol yataklarının yaklaşık %90'ı ,Fırat'ın Doğusunda bulunan Suriye bu kaynaklardan tamamen yoksun kalması halinde iç savaş sonrası hedeflenen hiçbir inşa faaliyeti gerçekleştirilemez ve yoksulluk daha da artabilir. Bu durum iç savaşı tekrar tetikleyebilir ve Esad'ın iktidardan gidişine doğru gidebilir. Bu taktirde özellikle İran'ın Rejim ile anlaşarak gerçekleştirmeyi planladığı bir çok proje için yeterli kaynak bulunamaz ve anlaşmalar karşılıklı feshedilebilir. Fosfat yatakları Rusya'nın, Münhasır Ekonomik Bölgesinde hidrokarbon kaynakları arama yetkisi Rusya'da, petrol, tarım alanları ve su kaynakları terör örgütü'nün elinde bulunan Suriye için bu durumda bölünme kaçınılmaz hale gelir ve ABD'nin Büyük Ortadoğu Projesi'nin Suriye ayağı gerçekleşmiş olur.

ABD'nin bilgi ve onayı dahilinde gerçekleşen bu hamle her türlü hukuku hiçe saymanın yanısıra ABD'ye başta rejim olmak üzere bölgede ki diğer aktörler karşısında önemli bir koz sağlamaktadır. Bu koz, anayasa görüşmelerinde ve diğer pazarlıklarda ciddi bir şekilde ABD'nin ve dolayısı ile terör örgütü' nün elini güçlendirebilecektir. Rejim ile diyalog da terör örgütü kendini geri plana çekerek elinde ki kozu isteklerini gerçekleştirmek için kullanabilecektir. Bu durumda, Rusya'nın rejimi sıkıştırarak Kürtlerle masaya oturmasını sağlama çabası ön plan çıkabilir. Rejimde dikkatini bu bölgelere yoğunlaştırabilmek için İdlip konusunun çözümünü Rusya'dan istemiş olabilir. Son günlerde İdlip'te yoğunlaşan hava ve kara saldırılarının arkasında bu düşünce olabilir.

Suriye'deki gelişmeleri Irak'ın kuzeyinde ki gelişmelere ile birlikte değerlendirdiğimizde, ABD'nin bu girişimlerini, Afrin nedeniyle gerçekleştirmediği terör koridorunu bu kez Dicle ve Fırat nehirleri arasında oluşturma çabaları olarak okuyabiliriz.

Enflasyon rakamları açıklandı

Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) temmuzda aylık bazda yüzde 0,58, Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE) yüzde 1,02 artış gösterdi. Yıllık enflasyon tüketici fiyatlarında yüzde 11,76, yurt içi üretici fiyatlarında yüzde 8,33 oldu

TÜKETİCİ FİYAT ENDEKSİ (TÜFE) YILLIK DEĞİŞİM ORANI

2018 2019 2020

EN ÇOK TAZE FASULYE UCUZLADI

Tüketici fiyatları bazında temmuzda en yüksek fiyat artışı yüzde 61,86 ile yurt içi bir hafta ve daha fazla süreli turlarda gerçekleşirken, en çok ucuzlayan ürün yüzde 37,78 ile taze fasulye oldu

ZAM ŞAMPİYONU YURT İÇİ TURLAR

FİYATI
EN FAZLA ARTAN
İLK 5 ÜRÜN

FİYATI
EN FAZLA AZALAN
İLK 5 ÜRÜN

Temmuz verileriyle ekonomi "V" şeklinde toparlanma sinyali veriyor

Yeni tip koronavirüs (Kovid-19) salgını nedeniyle yavaşlayan ekonomik göstergeler temmuz ayında yükselerek "V" şeklinde toparlanmayı ortaya koydu

İSO TÜRKİYE İMALAT SATIN ALMA YÖNETİCİLERİ ENDEKSİ (PMI)

NİSAN 33,4 ↑ HAZİRAN 53,9 ↑

SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ

NİSAN -%30,2 ↓

MAYIS %17,4 ↑
arttı

SANAYİ, İNŞAAT, TİCARET VE HİZMET SEKTÖRLERİ CİRO ENDEKSİ

NİSAN %25,4 ↓ DÜŞÜŞ

MAYIS %12,5 ↑ ARTIŞ

İMALAT SANAYİSİ KAPASİTE KULLANIM ORANI

NİSAN %61,6

TEMMUZ %70,7 ↑

İHRACAT (Dolar)

NİSAN 8 MİLYAR 990 MİLYON

HAZİRAN 13 MİLYAR 462 MİLYON

↓ Nisan 2019'a göre
%41,4 AZALDI

↑ Haziran 2019'a göre
%15,7 ARTTI

KONUT SATIŞLARI

NİSAN 42 BİN 783 HAZİRAN 190 BİN 12

↑ Haziran 2019'a göre
%209,7 ARTTI

SEKTÖREL GÜVEN ENDEKSLERİ (Temmuz 2020, artış oranı)

HİZMET
SEKTÖRÜ %20,2 ↑

PERAKENDE
TİCARET %9,6 ↑

İNŞAAT
SEKTÖRÜ %11,6 ↑

REEL KESİM GÜVEN ENDEKSİ

NİSAN 66,8

TEMMUZ 100,7 ↑

EKONOMİK GÜVEN ENDEKSİ

NİSAN 51,3

HAZİRAN 82,2 ↑

Dış ticaret

istatistikleri açıklandı

- Türkiye'nin ihracatı, haziranda geçen yılın aynı ayına göre %15,7

ithalatı
%8,3 arttı

- Dış ticaret açığı %17 azalışla 3 milyar 430 milyon dolardan, 2 milyar 846 milyon dolar geriledi

- İHRACATIN İTHALATI KARŞILAMA ORANI

AB'YE YAPILAN İHRACAT

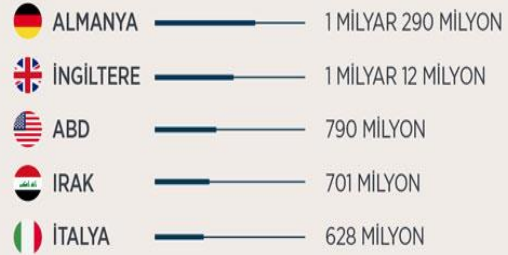
geçen yılın aynı ayına göre %3,3 arttı

5 MİLYAR 525 MİLYON 436 BİN DOLAR

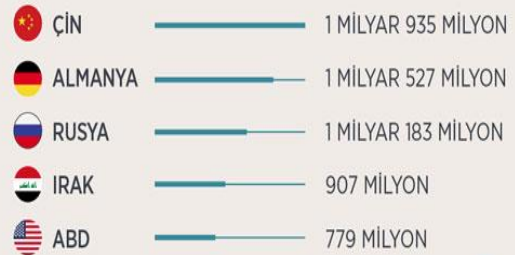
AB'NİN İHRACATTAKİ PAYI

EN FAZLA İHRACAT YAPILAN ÜLKELER

EN FAZLA İTHALAT YAPILAN ÜLKELER

Pandemide kadınların iş yeri sahipliği arttı

İstanbul Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği (İSTESOB) Başkanı Faik Yılmaz, "İstanbul'da esnaf sayısı içinde yüzde 17 olan kadın esnaf oranı, son 6 ayda yüzde 19'a yükseldi." dedi

İSTANBUL'DA AÇILAN İŞ YERİ SAYISI

Salgının bütün yıkıcı etkilerine rağmen, iş yeri açılışında rekor kırıldı

1 Ocak-30 Haziran 2020

 24 BİN 883

2019

 23 BİN 552

Yılın ilk yarısında 3 bin 921 iş yeri kapandı

İSTANBUL'DA FAALİYET GÖSTEREN TOPLAM ESNAF VE SANATKAR SAYISI

233 BİN 606

İstanbul'da kadın iş yeri sahibi sayısı ilk 6 ayda

5 BİN 418 ARTTI

İSTANBUL'DA TOPLAM KADIN İŞ YERİ SAHİBİ SAYISI

42 BİN 538

İstanbul'da esnaf sayısı içinde **%17** olan kadın esnaf oranı, son 6 ayda **%19'a** yükseldi

Salgın sürecinde **her 100 vatandaşın 59'u** alışverişlerinde esnafı tercih etti

28.07.2020 Kaynak: İSTESOB

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/19583>

Aşıların geliştirme ve test aşamaları

1 Temel araştırmalar

Süre: 5 yıla kadar

En fazla **100** aşı adayı

- Hastalığa neden olan etkenlerin temel laboratuvar araştırmaları
- Aşı yapısının seçimi

2 Klinik öncesi çalışmalar

Süre: 2 yıla kadar

20 aşı adayı

- Hücre kültürü deneyleri (in vitro)
- Laboratuvar hayvanlarının kullanımıyla yapılan deneyler (in vivo)

- İlacın güvenlik ve etkinlik değerlendirilmesi
- Ciddi yan etkilerin ortaya çıkarılmasına yönelik testler
- Tolere edilebilen en yüksek dozun belirlenmesi

3 Klinik denemeler

1. aşama Süre: 2 yıla kadar

10 aşı adayı

- Sağlıklı yetişkinler
- En fazla 100 kişi

- İlacın güvenlik ve tolere edilebilirlik açısından değerlendirilmesi
- Ciddi yan etkilerin ortaya çıkarılmasına yönelik testler
- Bağışıklık yanıtının incelenmesi

2. aşama Süre: 3 yıla kadar

5 aşı adayı

- Hedef yaş grubu
- 100-1000 kişi

- İlacın etkinliği değerlendirilmesi
- Başka yan etkilerin ortaya çıkarılmasına yönelik testler
- Bağışıklık yanıtının incelenmesi
- Uygun doz, aşılama yöntemi ve sıklığının belirlenmesi

3. aşama Süre: 4 yıla kadar

1 aşı adayı

- Hedef yaş grubu
- 1000'den fazla kişi

- İlacın etkinliği değerlendirilmesi
- Aşı adayının plasebo ile karşılaştırılması

4 Devlet denetlemesi ve tescil çalışmaları

Süre: 2 yıla kadar

1 aşı

- Bağımsız devlet deneylerinin yapılması
- İlacın tescili
- Üretimin sertifikasyon süreci

5 Sonraki araştırmalar

1 aşı

- İlacın güvenlik ve etkinlik değerlendirilmesi
- Başka yan etkilerin ortaya çıkarılmasına yönelik testler
- Devlet tarafından üretimin düzenli şekilde denetlenmesi
- Hastanelerde kullanılan aşı kalitesinin devlet tarafından kontrol edilmesi

Kaynaklar: who.in, weforum.org, yaprivit.ru

SPUTNIK

Büyük Rönesans Barajı: Etiyopya için umut, Mısır için tehdit

Hedasi (Büyük Rönesans) Barajı, Etiyopya topraklarındaki elektrik enerjisi üretimine yönelik en büyük modern proje olma özelliği taşıyor. Bu tesis, Kahire ile Addis Ababa arasındaki ilişkilerde ciddi bir anlaşmazlığa yol açtı

\$4,7 milyar
proje
maliyeti

1 800 km²
projenin toplam
yüzölçümü

74 milyar m³
su kapasitesi*

1 800 m
uzunluk

155 m
yükseklik

16 türbin
elektrik enerji
üretimi için

6 bin MW
enerji
üretiyor

8 500
işçi projede
çalışıyor

*Bu rakam Nil Nehri'nin Mısır ve Sudan'daki toplam su miktarına eşit

Etiyopya'nın çıkarları

- Yıllık **6 bin** megawatt'lık enerji üretimi
- Etiyopya, Afrika kıtasındaki en büyük elektrik enerji ihracatçısı konumuna gelecek
- Proje, ülkeye ek finansal yatırım akışı sağlıyor
- Etiyopya'nın baraj etrafındaki birçok yoksul şehrinin altyapısı hızlı bir şekilde gelişmeye başlayacak

Mısır'ın kaygıları

- Nil Nehrinin Mısır'daki kısmı yıllık **5 milyar** m³ su kaybına uğrayacak
- Barajın doldurulacağı yıllarda Mısır'da şiddetli kuraklık yaşanacağı tahmin ediliyor
- Bir milyondan fazla Mısır vatandaşı işinden olabilir
- Mısır'ın ekonomisi **1,8 milyar** dolarlık zarar görme tehlikesiyle karşı karşıya gelebilir
- Mısır'da elektrik enerji üretimindeki kayıplar yaklaşık **300 milyon** doları bulacak

Anlaşmazlıklara neden olan noktalar

- Kahire Addis Ababa'dan en fazla **2 yıl** boyunca baraj doldurma çalışmalarını sürdürmesini istiyor

- Addis Ababa Kahire'ye Mısır'daki Nil Nehri'ne en az **35 milyar** m³'lük miktarda su temini garantisini vermeyi öneriyor

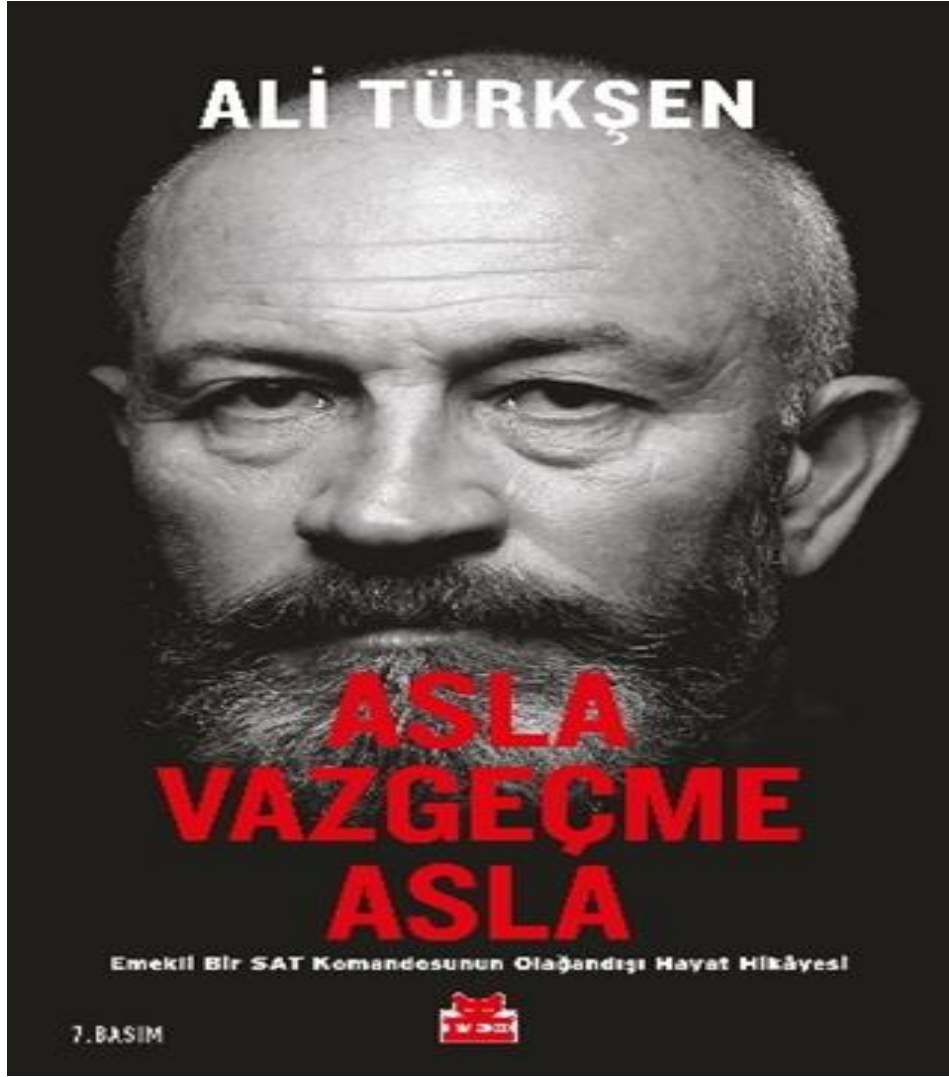
Editör: Matni Mensef, Tasarımcı: Yuriy Reuka, Baş tasarımcı: Yevgeniy Tarasenko, Proje yöneticisi: Aleksey Drozdov, Sanat yönetmeni: Denis Zolotarev

Kaynaklar: Açık kaynaklar

SPUTNIK

<https://tr.sputniknews.com/infografik/202007091042423870-buyuk-ronesans-baraji-etiyopya-icin-umut-misir-icin-tehdit/>

Kitap Tavsiyesi

Hapishanenin köşesinde yanıp sönen trafik lambasının ışığı hücresinin duvarına vurmaktadır, her gece... Bir denizci olan mahkum, güzel günlere giden yolu gösteren bir deniz feneri gibi bakar o ışığa; yaşadığı fırtınalı dönemlerde ayakta durmasını ve yaşadığı tüm zorluklardan kurtulmasını sağlayan umuttur, hücresinin duvarında her gece kendisine göz kırpan.

Yapılan aramada evinde bulunan, atmaya kıyamadığı eski bir davetiye delil olmuştur, özgürlüğünün elinden alınmasına... Oysa, üstünde adı yazılı olan o davetiye giden yolda, evlerinde çıkan yangını karşılaştığı ilk büyük fırtına...Astsubay olan babası ailesinin geçimine katkı sağlamak ve çocuklarını daha iyi şartlarda okutabilmek için, alçı biblolar boyamaya başlamıştı evde... Ne var ki, sobanın yanındaki tiner kutusu devrilir bir gece...

Babası gibi denizci olmasına ne yaşadığı bu korkunç olay engel olabilir, ne de astsubay haklarını savunan babasının hapse atılması... O günlerde alçı bibloların yerini dikiş makinesi alır; terzilik yapan annesinin el emeği, göz nuruyla tutunurlar hayata...

Berlin’de görev yaparken, tüm konsolosluk çalışanları gibi Atatürkçü Düşünce Derneği’nden bir davetiye gelir, Ali Türkşen’e... Davetiye, 10 Kasım’da Atatürk için yapılacak anma törenine katılması yönündedir. Askeri ateşe olduğu döneme ait olan davetiyeyi atmaya kıyamaz, biriktirdiği anılar

hazinesinde saklar... Balyoz kumpasında hapis yatmasına neden olan mahkemede, suç delili olarak karşısına çıkardıkları da işte o davetiyedir!

Birbirinden güzel öyküler bekliyor sizi bu kitapta; hayatımıza örölmek istenilen duvarlarda, gecenin karanlığında yanıp sönen umut ışığını görmemizi sağlayan nice öykü...

Ali Türkşen, hapishaneden çıkar çıkmaz köşedeki trafik lambasına gider ve direğine sıkıca sarılır. O ışık, elinizdeki bu kitabın her sayfasında...

Sunay Akın